

ONTWIKKELIJK

Geletterdheid

Geletterdheid wil zeggen: het kunnen lezen en schrijven.
Het begrip geletterdheid wordt op verschillende manieren gebruikt.

Beginsituatie bepalen
Ga bij de kleuter na ...

- Komt de leerling uit een geletterde (thuis) omgeving?
- Onderscheidt de leerling woorden in gesproken Nederlandse taal?

Hoe gebruik ik de ontwikkellijn Geletterdheid?

Lees onze visie

Bekijk de (schooltaal)woordenlijst voor nieuwkomerskleuters

7 subcategorieën: **Luisteren**

Door te luisteren doet de kleuter begrip op van de Nederlandse taal.

 Klanken

Extra aandacht voor het correct passief en actief onderscheiden van klanken.

 Klankstukken

Elke taal bestaat uit specifieke klankstukken.
De Nederlandse klankstukken oefent een nieuwkomerskleuter impliciet en expliciet in het onderwijs en leert ze daardoor te herkennen en te onderscheiden.

 Kennismaken met rijmen

Deze speelse doelen gebruiken rijm, (prenten-) boeken en de voorspelbaarheid daarvan om de geletterdheid te vergroten.

 Woorden en zinnen

Aan de hand van deze doelen krijgt het kind begrip van de lengte en samenstelling van woorden en zinnen.

 Oriëntatie op verhaal en tekst

Niet overal op de wereld leest men hetzelfde.
Met deze doelen focus je op diverse leesconventies en het leesplezier van de leerling.

 Relatie en functie van geschreven en gesproken taal

Deze doelen helpen je om te observeren hoe de kleuter ontdekt dat je woorden kunt lezen, schrijven en spreken.

De kleuter ...

Voorwaardelijke doelen

- ... kan verschillende geluiden herkennen en onthouden en aangeven waar ze vandaan komen
- ... kan woorden nazeggen in de thuistaal
- ... spreekt de klanken die hij/zij kent verstaanbaar uit, denk aan: articulatie, volume
- ... toont plezier in boeken (leesbeleving) en het voorlezen in de thuistaal
- ... ontwikkelt leesplezier/interesse in boeken

Minimum doelen

- ... ontwikkelt het bewustzijn dat woorden bestaan uit klanken en letters
- ... kan enkele woorden nazeggen in de Nederlandse taal
- ... kan enkelvoudige Nederlandstalige instructies begrijpen en uitvoeren
- ... kan klanken die niet in de thuistaal voorkomen herkennen
- ... spreekt klinkers en medeklinkers uit, in woordverband
- ... ontwikkelt het besef dat in het Nederlands onderscheid wordt gemaakt tussen lange en korte klanken
- ... ervaart dat je woorden kan verdelen in klankstukjes en dat je deze weer kan samenvoegen tot woorden
- ... doet kennis op met rijmen door middel van liedjes, versjes en prentenboeken op rijm
- ... kan onderscheid maken tussen lange en korte woorden en daarna zinnen
- ... leert dat een zin opgebouwd is uit woorden en doet ervaring op met het eerste en het laatste woord
- ... kan samengestelde woorden opdelen in aparte woorden met visuele ondersteuning
- ... toont plezier in allerlei soorten boeken (leesbeleving) en het voorlezen in de thuistaal en in de Nederlandse taal
- ... begrijpt dat illustraties en tekst samen een verhaal vertellen
- ... weet dat boeken in het Nederlands worden omgeslagen van rechts naar links, dat bladzijden van boven naar beneden en regels van links naar rechts worden gelezen
- ... weet dat verhalen een opbouw hebben en kan een bekend verhaal met visuele ondersteuning uitspelen naleggen of navertellen
- ... maakt kennis met instructieve teksten, visueel ondersteund
- ... doet ervaring op met vragen beantwoorden en stellen naar aanleiding van een voorgelezen boek
- ... ontdekt dat geschreven taalproducten zoals briefjes, boeken en tijdschriften een communicatief doel hebben en kunnen worden uitgesproken en opgeschreven
- ... kent het onderscheid tussen 'lezen' en 'schrijven'

Streefdoelen alle kleuters

- ... kan woorden in de juiste volgorde in een zin onthouden
- ... kan meervoudige instructies begrijpen en uitvoeren
- ... kan een zin van 3-4 woorden nazeggen
- ... kan een trefwoord onderscheiden in een reeks van een aantal woorden
- ... kan aangeven of twee genoemde woorden hetzelfde zijn of niet
- ... kan klanken, die niet in de thuistaal voorkomen, uitspreken
- ... laat onbeklemtoonde klanken niet langer weg
- ... gebruikt Nederlandse tweeklanken (au, eu, ui etc.)
- ... spreekt clusters van medeklinkers uit
- ... kan alleen rijmpjes opzeggen
- ... kan een rijmwoord voorspellen op basis van de context
- ... kan aangeven of twee genoemde woorden wel of niet op elkaar rijmen
- ... kan de eerste letter van een woord benoemen
- ... kan de laatste letter van een woord benoemen
- ... kan een voorgelezen verhaal navertellen zonder gebruik te hoeven maken van illustraties

Extra
streefdoelen

- ... kan naar een verhaal luisteren en ontwikkelt verhaalbegrip
- ... weet uit welke klanken enkele en samengestelde woord(en) bestaan, ook wanneer een medeklinker in de spreektaal niet wordt uitgesproken
- ... kan zelf een woord bedenken dat uit twee of drie klankstukken bestaat
- ... kan een aantal bekende woorden eindrijmen
- ... kan de middelste letter van het (mkm) woord benoemen
- ... kan zelf een zin maken met een gegeven trefwoord

Versiedatum: september 2025

